

Wielki przełom: konsekwencje przełomu i autorzy

- **Istota przełomu:**

- załamanie się wokalne koncepcji tworzenia muzyki = tworzenie muzyki wokalnie-instrumentalnej = świadome użycie instrumentów
- załamanie się faktury polifonicznej (linearnego myślenia) = tworzenie muzyki o fakturze homofonicznej = głos + towarzyszenie instrumentalne
- wyłonienie się samodzielnej muzyki instrumentalnej

- **Konsekwencje:**

- Pojawienie się *stile moderno*
- Pojawienie się form nowych oraz „zmutowanych” przez *stile moderno*

- **Autorzy przełomu:**

- Camerata florencka
- Giovanni Gabrieli (ok. 1553-1613)
- Claudio Monteverdi (1567-1643)

Stile moderno

= Kategoria stylistyczne odnosząca się do muzyki I połowy XVII wieku.
Obejmuje dwa typy (elementy):

- **stile recitativo** = styl monodyczny = monodii akompaniowanej, czyli deklamacyjnego śpiewu jednogłosowego z instrumentalnym towarzyszeniem w postaci **basso continuo**
 - ***basso continuo***: definicja, inne nazwy, pierwotna forma
- **stile concertato** = styl koncertujący, czyli akcentujący zmienność elementów dzieła muzycznego, co daje wrażenie ich “współzawodniczenia”
- **Geneza**
 - *stile recitativo* = wymyślony przez członków Cameraty florenckiej
 - *stile concertato* = wiąże się z eksperymentami szkoły weneckiej w ramach renesansowej techniki *cori spezzati*

Formy *stile moderno*

- nowe oraz „zmutowane” przez *stile moderno*
- nowe:
 - *dramma per musica* (świecka, religijna)
 - formy religijne: koncert wokalny-instrumentalny (kościelny), dialog
 - forma świecka: aria
- „zmutowane”:
 - msza koncertująca, motet koncertujący = formy religijne
 - madrygał, pieśń = formy świecka

I połowa XVII wieku = *stile moderno*, ale właściwie współistnieją dwa style, dwie praktyki

- ***stile moderno*** = styl nowy = ***seconda pratica***
hasło: „Słowo panią harmonii”
- ***stile antico*** = styl stary = ***prima pratica***
hasło: „Harmonia panią słowa”

Varietas, czyli o tym się mówi

- **1581, Vincenzo Galilei, *Dialogo della musica antica et della moderna***
- Dyskusje o muzyce na przełomie XVI/XVII wieku - oponenti:
 - **Claudio Monteverdi** (Giulio Cesare Monteverdi) – **Giovanni Maria Artusi**
 - **Marco Scacchi** – **Paul Siefert**
- **1607, Claudio Monteverdi, *Scherzi Musicali* (wstęp):**
 - „mój brat mówi, że nie czynił swoich utworów przypadkiem, gdyż jego zamiarem było właśnie uczynienie mowy panią harmonii, a nie sługą”
 - „prima pratica skłania się do doskonałości harmonii, to znaczy stawia harmonię nie poddaną, a panującą, nie sługą, a panią mowy”
- **seconda pratica = stile moderno = „Słowo panią harmonii”**
- **prima pratica = stile antico = „Harmonia panią słowa”**

Autorzy przełomu:

- **Camerata florencka**
- **Giovanni Gabrieli (ok. 1553-1613)**
- **Claudio Monteverdi (1567-1643)**

Camerata florencka (i nie tylko)

- **1577 - 1582** lata szczególnej aktywności, mecenasami, arystokraci:
- **Giovanni Bardi** – dyskusje o idei = o wskrzeszeniu muzyki antycznej Grecji
- **Jacopo Corsi** – dyskusje o praktyce = o praktycznej realizacji dramatu

- **Członkowie spotkań:**
 - muzycy: **Guilio Caccini, Jacopo Peri, Cristophoro Malvezzi, (Emilio Cavalieri), Pietro Strozzi,**
 - poeci: **Ottavio Rinuccini, Gabriello Chiabrara**
 - uczeni: **Girolamo Mei, Vincenzo Galilei**

- **Główne idee:**
 - wskrzeszenie dramatu antycznego, odwzorowanie muzyki antyku
 - muzyka winna wyrażać treści zawarte w tekście słownym
 - muzyka powinna pełnić rolę bodźca wyzwalającego w słuchaczu odpowiednie uczucia

- ***Dramma per musica*** = ucieleśnienie idei, pierwsze realizacje:
 - 1597 J. Peri, *Dafne* (zaginęła)
 - 1600 J. Peri, *Eurydyka*
 - 1600 G. Caccini, *Eurydyka*
 - 1600 E. Cavalieri, *Rappresentazione de anima e di corpo*

Jacopo Peri (1561-1633) *L, Euridice*, prolog, Florencja 1600

PROLOGO
LA TRAGEDIA.

O che d'alti sospir vaghi, di pianto si spartir di doglia
 hor di miraron il volto Fero nel lampio tutti al popol fatto Scolorir di pianto volto, e fiambrato

u. Ronella.

<p>1 Non langue spillo d'innocenti vere Non c'è più spente di Tostano infanti Spettacolo volute al pianto bramato Canto di stelle, e lacrimate fiamme.</p> <p>2 Lungi via lungi poi da ogni terra Sembrati fratelli, onde re ti affanni Ecco i miei costumi, ed i falsi parati Canto, e d'esse sei noi più dolci affanni</p> <p>3 Hai costumi, che le cangiate forme Non hanno più il saper la vera armonia Tali i nomi d'una grand'chi' d'apoteo infanti Del mio nouo costume calpiti forme.</p>	<p>4 Vedro Regina fia costoro alloro Qual forse ancora è nelle Arent, o Roma Fango non sul se innanzi chiama Fronda l'èber fra due costoro d'oro</p> <p>5 Tal per voi stesso, e con fermo aspetto Ne Reali feroce no' d'anno anch'io E farode poi l'ero il caso mio Tempo al nobilito cer dalle d'oro</p> <p>6 Mentre senza fiesi prepara intanto Almididoro, erde il bel mio si fero E immo, e fuggi de gli'occhi Reo Del Trano Ordo dato Trocchio al mio.</p>
--	--

Pagine del Coro.

NINFECA berna d'oro Scegliere ho wallo liberar de venti. E

Emilio de Cavalieri (1550-1602) *Rappresentazione di Anima et di Corpo*

II.
TEMPO

1.

L tempo, il tempo fugge, La vita si dilagherà: Egli mi par sé dire L'ultima oròna e dire, V' fate da la fa-
la Centi spari, a essa: Ser-ge te anime ancora, Pr'fate i cor pi her' hora: Venite à dir' il ve ro Se fu miglior pensiero
Scrivre al esdo vano, O al Rè del Ciel in presso Si che cialor' inceda, Apra gli occhi e còprenda, Che questa vita è un vèro, Choro
la viva monèro, Moggi vien fore, Doman si more, Moggi n' appare, Doman di pare: Faccia di que ogni peccato, Mèr' il tempo il giorno, La fiera qu-
l' nel m'òdo, Qu' f'inge in se giocondo: Et opri con la man, opri col core, Perché del her' op'ar frutto è l'annare,
Choro
à 4
Questa vita mortale, Per fuggir preho h' fa le, E con tal fretta passa, Ch' à dietro i venti e le fante lafa.
Questa vita mortale, Per fuggir preho h' fa le: E con tal fretta pas- sà, Ch' à dietro i venti, e le fante lafa.
Questa vita mortale, Per fuggir p' fuggir pre h' a' f'ale: E con tal fretta passa, Ch' à dietro i venti, e le fante lafa.
Questa vita mortale, Per fuggir preho h' talin E con tal fretta passa, Ch' à dietro i venti, e le fante lafa.

2.

***Stile recitativo* – varietas (odmiany)**

- *stile recitativo* = styl monodii akompaniowanej, czyli jednogłosowego śpiewu deklamacyjnego z instrumentalnym towarzyszeniem w postaci **b.c.**
- odmiany *stile recitativo* związane z typem ekspresji:
 - **C. Monteverdi:**
 - **stile molle** (miękki)
 - **temperato** (umiarkowany)
 - **concitato** (wzburzony)
 - **G. Caccini:**
 - **recitar cantando** (śpiewne mówienie)
 - **cantar recitando** (mówione śpiewanie)
 - **cantar** (śpiewanie)
 - **G.B. Doni:**
 - **rappresentativo** (narracyjny, przedstawiający akcję śpiewem, gestem, mimiką, odzworowujący ekspresję mowy)
 - **recitativo** (deklamacyjny, występuje w każdym rodzaju śpiewu, może zawierać koloraturę)
 - **esspresivo** (głęboko ekspresyjny)

Claudio Monteverdi (1567 Cremona – 1643 Wenecja)

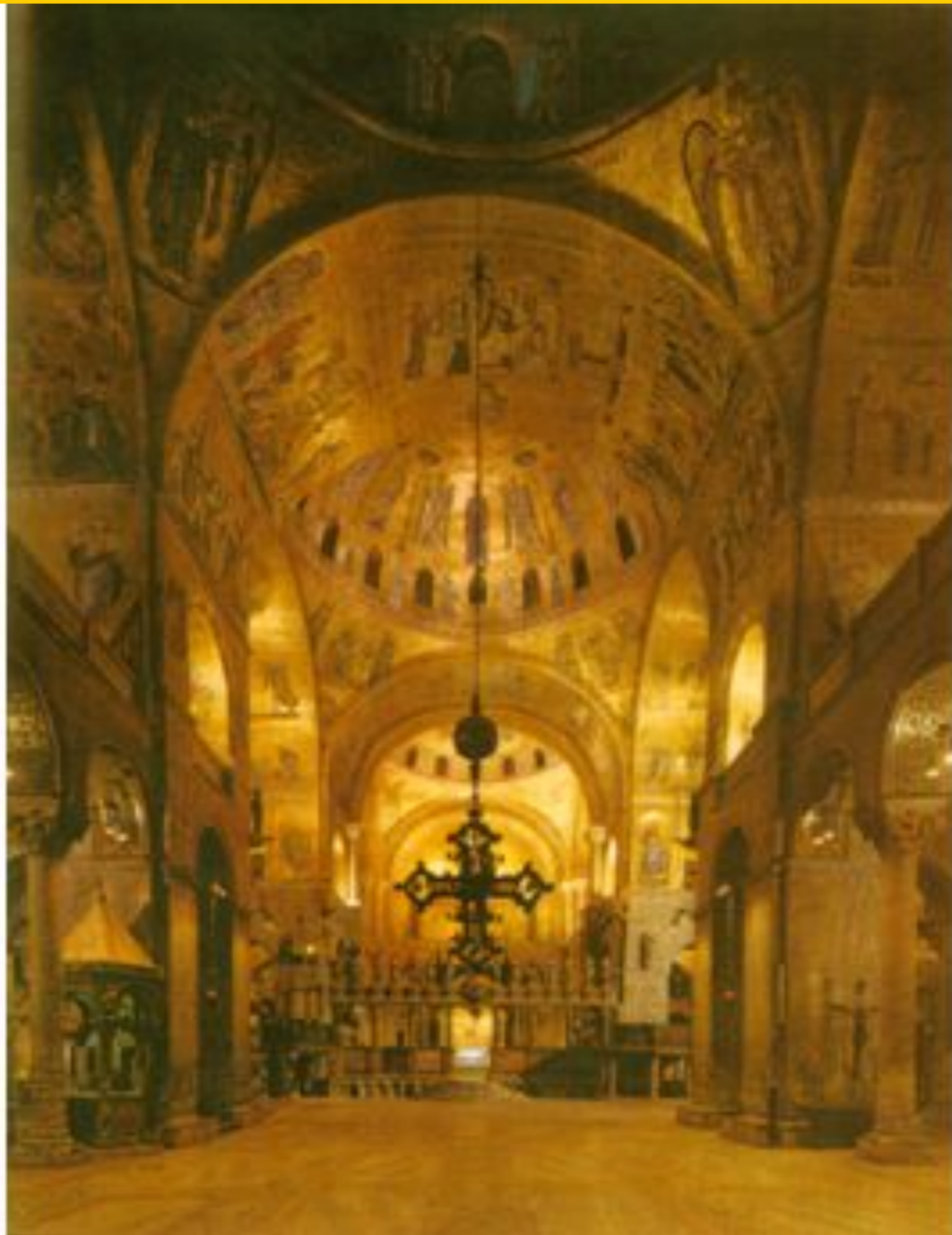

Stile corcertato = Styl Koncertujący

- **Definicje:**
- styl akcentujący zmienność elementów dzieła muzycznego, co daje wrażenie ich “współzawodniczenia”
- polegający na przemiennym zestawianiu i łączeniu partii i grup wykonawczych oraz kontrastowym użyciu wybranych elementów dzieła muzycznego

- **Istota stylu:** zmienność przebiegu muzycznego opartego na zasadzie kontrastu; zmienność lub różnobarwność (=varietas)
- Utwór dzieli się na szereg odcinków, będących względem siebie w opozycji.

- **Typy opozycji (kontrastu):**
 - kontrast melodyczny
 - metro-rytmiczny
 - tempa
 - faktury
 - dynamiki
 - harmoniki
 - barwy (koloru)
 - obsady

Stile moderno – rozpowszechnienie we Włoszech

- **Ośrodki, przedstawiciele:**
- **Florencja:** Jacopo Peri, Giulio i Francesca Caccini, Malvezzi, Pietro Strozzi
- **Rzym:** Emilio de Cavalieri, Stefano Landi, Domenico i Vergilio Mazzocchi, Loretto Vittori, Michelangelo i Luigi Rossi, Stefano Bernardi, Francesco Soriano, Giovanni Francesco i Felice Anerio, Anibale Orgas, Agostino Agazzari, Giovanni Maria Nanino, Giovanni **Gierolamo Kapsberger**, Paolo Quagliati, Antonio Cifra, Ottaviano Durante, Marco Marazzoli, Bonifazio Graziani
- **Wenecja:** Claudio Monteverdi, Alessandro Grandi
- **inne miasta:** Luzzasco Luzzaschi, Lodovico da Viadano, Tarquinio Merula